

# OBSAH KNIHY O ČESKÉM BAROKU SLOVESNÉM

## SOUČASNÉ BADÁNÍ O BAROKU

1. Vědecké badání o baroku zjevem evropským. - 2. Zájem o vnitřní vývoj religiosity a dílo Brémondovo. - 3. Cíle a metody studia baroku. - 4. Příbuznost aktivismu baroku a současnosti. - 5. Rehabilitace českého baroku protireformačního. - 6. Rozsah dosavadního českého studia baroku slovesného a hudebního . . . . . 11

## BAROKNÍ GOTIK ČESKÉ JESUITSKÉ LYRIKY

1. Obroda gotiky v baroku. - 2. Rekatolisační skok přes renesanci. - 3. Gotisace stylistiky baroku. - 4. Přilnutí k se-  
rafinské gotice předrafaelské. - 5. Kult díla Svatého Bona-  
ventury. - 6. Slavík Svatého Bonaventury. - 7. Motiv »sla-  
víčka« v literatuře českého baroku. - 8. Christologický  
symbol »slavíka«. - 9. Bridelův překlad Slavíka Svatého  
Bonaventury. - 10. Bridelova úprava originálu a jeho zdů-  
raznění žvlů epických. - 11. Bridelova prosodie. - 12. Rým  
Bridelův a jeho česká »siciliána«. - 13. Metoda přetrhování  
myšlenky ve verších českého baroku. - 14. Vystižení bás-  
nických obrazů originálu. - 15. Architektura originálu. -  
16. Bridelova úprava architektury básně. - 17. Jesličková  
a velkopáteční nálada básně. - 18. Bridelova slovesná ba-  
rokní gotika . . . . . 19

## POČÁTKY LYRICKÉHO BAROKU SVATOJANSKÉHO

### *Cibulkovo novum svatojanské.*

1. Sochařská kultura českého baroku. - 2. Prototyp svato-  
janské plastiky. - 3. Cibulkova studie o původu sošného typu  
svatojanského. - 4. Starší mínění dějepisců umění. - 5. Český  
původ typu Rauchmüllerova. - 6. Cibulkova metoda ikono-  
grafického studia. - 7. Vývojové fáze svatojanské ikono-  
grafie. - 8. Vývoj hagiografických atributů sochy svatojanské 33

### *Slovesná kontrola Cibulkova objevu.*

1. Literární historie potvrzuje vývody Cibulkovy. - 2. Bás-  
nický prototyp svatojanský. - 3. Pontánova hymna svato-

janská. - 4. Balbínův omyl v připsání hymny Fagellovi. - 5. Šimon Fagellus Villatikus básníkem hymnů a epitafů světeckých. - 6. Epitaf svatojanský v Manliově kronice lužické. - 7. Autorství a datování epitafu. - 8. Fagellus prvo-básníkem svatojanským. - 9. Zisk svatojanské apologetiky. 39

## METAFORIKA SVATOJANSKÉ LITANIE

### *Symboly nejstarší svatojanské litanie.*

1. Svatojanský kult křížovníka Beckovského. - 2. Vývoj litanie v katolické liturgii. - 3. Vzory Beckovského litanie svatojanské. - 4. Obsahová architektura jeho litanie. - 5. Zdroje ideového a citového obsahu invokací litaniových. - 6. Symboly psychologického portretu světeckého. - 7. Charakter litanie Beckovského. - 8. Stylistika literárního útvaru litaniového. . . . . 49

### *Vývoj svatojanské lyriky barokové.*

1. Svatojanský kult ovládajícím živlem baroku vedle úcty mariánské a svatováclavské. - 2. Jan postavou duchovní epiky a dramatiky. - 3. Jan figurou literárního tvoření. - 4. Vývojová období poesie svatojanské. První období tvoří vědecky doložená historie svatojanská. - 5. Období druhé vytváří legendu svatojanskou. - 6. Období třetí značí vznik oficiálního náboženského kultu světce. - 7. Literární oslava třístého výročí smrti Janovy. Rozvití písně, dramatu a homiletiky svatojanské. - 8. Období čtvrté je úpadkové. Doznívání baroku v tvorbě písně lidové a nacionalita kultu svatojanského. - 9. Období páté v znamení skepse osvícenské. - 10. Období šesté vytváří katolickou apologetiku a novobarok svatojanský. - 11. Národní význam kultu svatojanského a svatováclavského. . . . . 61

### *Gotické zdroje liturgické květeny barokové.*

1. Náboženský a umělecký zřetel svatojanské litanie. - 2. Dvojí funkce květinového symbolu v poesii barokové. Přírodní lyrika inspirovaná františkánstvím. Barok salesiánský. - 3. Symbolická květena katolické liturgie. - 4. Dva typy adorace přírody. - 5. Květinová symbolika české gotiky. - 6. Přínos Sv. Mechtildy Hakebornské. Smyslové vnímání visionářské. - 7. Gotická stylistika Sv. Gertrudy Veliké zdrojem symboliky barokně gotické. - 8. Přínos české gotiky kartuziánské. - 9. Význam díla »Mariale Arnesti«. Hymny Jana

- z Jenštejna. - 10. Literatura florilegií humanistických. - 11. Symbolika rostlinná v latinské poesii časného baroku českého. - 12. Vyvrcholení latinské literatury barokně gotické Balbínem. . . . . 75

### *Biblické živly v symbolice barokové.*

1. Mariale Arnesti vydáno tiskem v Praze jesuity. Čti: Bobek, Bohuslav Balbín, 1932, 71. - 2. Český původ i autorství Mariale Arnesti. Čti: Kalista, Z české barokní gotiky, Lumír, 1931. - 3. Obsah a výstavba díla, zdroj látkových motivů. - 4. Biblická orientace jeho mariánského kultu. - 5. Závislost díla na Eklesiastiku Jesuse Sirachovce. Antologie biblických motivů přírodních. - 6. Česká tradice biblická. Metodický význam Mariale Arnesti pro barok. Vliv na tvoření estetiky baroku. - 7. Předgotické a gotické živly díla, jejich vliv na vznik barokní gotiky české. - 8. Květinová metaforika »Mariale Arnesti«. - 9. Symbolika lilie. - 10. První stupeň symbolisace květinové. - 11. Druhý stupeň symbolisace rostlin. Třetí stupeň symbolisace, metoda Svatého Ambrože. - 12. Symbolika liliového kořene. - 13. Symbolika liliové lodyhy a výtvarnost metafor. - 14. Symbolika květu liliového. - 15. Botanický místopis symboliky liliové. - 16. Doba vzrůstu lilie v symbolice. - 17. Analogie v použití živlů pro různé světce v symbolice. Vliv Mariale Arnesti na stylistiku baroku. . . . . 89

### *Smyslové vnímání v české barokní gotice.*

1. Františkánská mystika serafinská a příroda. - 2. Bonaventurská mystika přírodní. - 3. Vnímání duchovními smysly a rozdíl v stupnici hodnocení smyslů duchovních i tělových. - 4. Vznik dvou přírodních metaforik z dvou typů smyslových zkušeností. Aktivnost a pasivnost vnímání. Bonaventurská poetika symbolické lyriky přírodní. - 5. Přínos Jacopona da Todi. - 6. Charakteristika metaforiky Mechtildiny a Gertrudiny. - 7. Kartuziánská mystika a její vliv na Mariale Arnesti. - 8. Bonaventurská orientace autora »Mariale Arnesti«. Převaha vjemů čichových. - 9. Převaha počitků tělových, chuťových a hmatových v Mariale Arnesti. - 10. Vjemy sluchové. - 11. Vjemy visuální v »Mariale Arnesti«. Symbolika barev. - 12. Symbolika tvarových hodnot rostlinných. - 13. Motorické postřehy. - 14. Poetika jesuitská a bonaventurská. - 15. Rozdíl obou poetik tkví v hodnocení smyslového nazírání. »Duchovní cvičení« Svatého Ignáce z Loyoly. Čti: Ovečka, Duchovní cvičení 1921 a 1922. -

16. Estetika ignáciovská a kultura českého baroku. - 17. Vlivy poetiky ignáciovské a bonaventurské na českou poesii a jejich konečná syntéza. . . . . 106

### *Stylistika svatojanské metafory.*

1. Liturgická hymnika svatojanská. Jelínkovo Officium 1673. - 2. Básně Summy z Vlastislavě a jeho symbolika růže. - 3. Vliv »Mariale Arnesti« na Summu. - 4. Květinová symbolika Summova a písňový barok svatojanský. - 5. Květinová symbolika písňe svatojanské. - 6. Metaforika rostlin v literatuře litaniové. - 7. Květinová symbolika svatojanské homiletiky a její tvůrce Matěj Bartys. - 8. Bartysova symbolika růže. - 9. Vztah symboliky růže k motivům svatojanským. - 10. Bartysův herbář symbolický. - 11. Květinové epigramy Bartysovy. - 12. Bartysova symbolika amarantu a leknínu. - 13. Slunečnice typickým květem baroknosti. - 14. Jasmín a baroková antitésa pohybu. - 15. Svatojanská metaforika litaniová. - 16. Vliv »Mariale Arnesti« na Bartyse a jeho syntéza poetiky bonaventurské s ignáciovskou. - 17. Všeobecná platnost výsledků speciálního badání pro poetiku českého baroku. . . . . 122

## PROTIREFORMAČNÍ BAROK KAPUCÍNSKÝ

### *Svatoantonínské živly v lyrice českého baroku.*

1. Kapucínství kultu svatoantonínského. - 2. Rekatolizační metoda kapucínská a jesuitská. - 3. Karmelitism protireformační. - 4. Poměr kapucínství k jesuitismu a karmelitství. Kapucínská devocionalita. - 5. Kapucínské »duchovní cvičení« a jejich vliv na literaturu modlitbových meditací. - 6. Novéna k Svatému Antonínu. - 7. Novéna a vznik svatoantonínské metaforiky. - 8. Význam metafor antonínských pro barok. - 9. Kapucínský literární kult Divotvůrcův. - 10. František z Rozdražova a Samuel z Pilsenburku. - 11. Metaforika svatoantonínské modlitby. - 12. Hudební metafory Pilsenburkovy a jejich poměr k Michnovým. Serafinská orientace kapucínských metafor. . . . . 139

### *Kázání rybám v slovesném baroku kapucínském.*

1. Kázání rybám v překladu Karla Vrátného. - 2. Kazatelství Svatého Antonína Padovanského. - 3. Antonínovo kázání rybám v Rimini. - 4. Fioretti di San Francesco. - 5. Novodobé překlady kázání rybám od Vrátného, Lutinova a Sušila. -

6. Překlad kapucína Františka z Rozdražova. - 7. Historický úvod Rozdražovského k textu Fiorettů. - 8. Srovnání parafráze Rozdražovského se zněním originálu. - 9. Scénérie kázání. - 10. Apoteosa vody. - 11. Význam ryby v božské historii. - 12. Hold ryb Stvořiteli. - 13. Protireformační pointa obrácení nevěřících v Rimini. - 14. Překladatelská metoda baroku. Dějiny látkových motivů v české literatuře a umělecké kultuře. . . . . 147

## EUCHARISTICKÉ ŽIVLY V ČESKÉ LYRICE BAROKOVÉ

### *Boží Tělo v poesii Felixe Kadlinského.*

1. Precisnost eucharistické terminologie i fraseologie Kadlinského. - 2. Vliv Kanisiova katechismu na bohovědnou češtinu Kadlinského. - 3. Kanisiův ideál kněze eucharistického v pojetí Kadlinského. - 4. Stylistické smyslového vnímání. - 5. Neodvislost parafráze Kadlinského od předlohy jesuity Fridricha von Spee. - 6. Poměr Kadlinského k převodu Kanisiova katechismu od jesuity Šimona Hlíny. . . . . 159

### *Pange lingua v poesii českého baroku.*

1. Vznik kultu Božího Těla v třináctém století. - 2. Tomáše Akvinského Officium Božího Těla. - 3. Kult Božího Těla v Čechách. - 4. Hymna »Pange lingua« v karolinské a husitské kultuře. - 5. Pange lingua a Čeští bratři. - 6. Šturmovo »Rozsouzení« a jeho vliv na vznik kancionálu Rozenplutova. Božanova tradice rozenplutovská. - 7. Parafráze Michnova a její stylistika. - 8. Tučkův překlad rýmovanou strofou sapfickou. - 9. Překlady doby obrozené a moderní. Převod Alfréda Fuchse. . . . . 166

## PŘÍSPĚVKY K STUDIU LYRIKY ADAMA MICHNY Z OTRADOVIC.

### *Michnův portrét Svaté Ludmily.*

1. Rod Michnův z Otradovic. Studium hudby Michnovy Emilem Troldou. - 2. Michna básník, vlastenec a bibliofil. - 3. Zhudebněná poesie Michnova, jeho básnická škola. Sborník »Česká Maryánská Muzyka«. - 4. Sborník »Loutna česká«. Mladší generace barokové poesie české. - 5. Sborník

- »Svatoroční Muzyka« a Michnův kult světců i světic. - 6. Michnovy písně o Svaté Ludmile. - 7. Michnova závislost na Hájkově kronice. - 8. Epické živly písní. - 9. Barokový realism Michnovy metafor. - 10. Nacionalita Michnova. . 177

### *Májová píseň českého baroku.*

1. Erbenovský rytmus písně Michnovy. - 2. Máj pozemský protějškem máji rajskému. - 3. Píseň o kouzlu májové přírody jihočeské a Michnova původnost. - 4. Jeho starší přírodní lyrika z roku 1647. - 5. Lyrika z roku 1653. - 6. Kristus výtvarným umělcem v písni Michnově. - 7. Svatá Terezie v lyrice Michnově. - 8. Světcí Norbert, Dominik a Ignác v písni Michnově. - 9. Strofika Michnova a jeho počítky smyslové. - 10. Krajinomalba v jeho poesii. - 11. Nezávislost na starších vzorech. - 12. Poměr k přírodní lyrice Bridelově. 183

### *Píseň o Neposkvrněném Početí.*

1. Kulturní citlivost Michnova. - 2. Kult Neposkvrněného Početí do dvanáctého věku. - 3. Kult mariánský zlatým hřebem protireformačního baroku. - 4. Erudice Michnova. - 5. Staré Officium a litanie vzory Michnovými. - 6. Religiosita Michnova. - 7. Hudební živly lyriky Michnovy. . . . . 192

### *Barok holduje Svatému Vojtěchovi.*

1. Kult svatovojtěšský v baroku. - 2. Latinské verše Fagella Villatika. - 3. »Dialogus gratulatorius« Pontána z Braitenberku. - 4. Pontánova hymna latinská, její barokní latina. - 5. Jesuitské divadlo. - 6. Motiv svatovojtěšský čerpán z Hájkovy kroniky i s metaforikou. - 7. Píseň Lomnického z Budče. - 8. Vliv Lomnického na Michnovu píseň. Michnova nacionalita a láska ku Praze. . . . . 197

### *Nanebevstoupení v poesii českého baroku.*

1. Symbolika Helenina chrámu na Olivetské Hoře. - 2. Metafora Nanebevstoupení. - 3. Lidská touha po transcendentnu. - 4. Výtvarná koncepce románská ožila v baroku. - 5. Iluze nekonečnosti prostorové v architektuře baroku. - 6. Analogie v umění slovesném, písně Michnovy. - 7. Píseň o touze po nebeském ráji. - 8. Antitéza země a nebes. - 9. Vliv Ignáciovských Duchovních cvičení na Michnu. - 10. Ekstatická lyričnost Michnova. - 11. Hudební živly příměrů Michnových 203

### *Antitéza barokové koledy.*

1. Kontrast všemohoucnosti boží a nemohoucnosti lidské

|                                                                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| v české koledě. - 2. Rozdíl pojetí v písni gotické a barokové.                                                                                                                    |     |
| - 3. Koleda Rozenplutova a Michnova. - 4. Antitésa Michnovy koledy a Silesius. - 5. Bridelovy oxymorony. - 6. Michnovy kontrasty z roku 1661. - 7. Vyvrcholení antitése Michnovy. |     |
| - 8. Antitetická výstavba básnického celku. Březinovská ražba Michnova oxymoronu. . . . .                                                                                         | 209 |

## SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Pontán, Hymnorum sacrorum 1602. - Michna, Česká Maryánská Muzyka 1647. - Bridel, Jesličky 1658. - Bridel, Slaviček vánoční 1658. - Kadlinský, Zdoroslaviček 1665. - Bartys, Růže nad potoky vod vsazená 1728. - Auspicer, Zahrada skrze mlčenlivost zavřená 1730. . . . . | 219 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## POZNÁMKA SPISOVATELOVA

|                                 |     |
|---------------------------------|-----|
| Poznámka spisovatelova. . . . . | 225 |
|---------------------------------|-----|

## OBSAH KNIHY O ČESKÉM BAROKU SLOVESNÉM

|                       |     |
|-----------------------|-----|
| Obsah knihy . . . . . | 229 |
|-----------------------|-----|